

Strona znajduje się w archiwum.

Zwolnienia infrastruktury kolejowej z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste oraz podatku od nieruchomości

14.05.2014

W związku z zapytaniami napływającymi do Prezesa UTK od organów jednostek samorządu terytorialnego, dotyczącymi zarządców infrastruktury kolejowej w świetle interpretacji art. 7 ust. 1 pkt 1 i 1a) ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o podatkach i opłatach lokalnych” oraz art. 8 ustawy z dnia 28 marca 2013 r. o transporcie kolejowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 1595 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o transporcie kolejowym”, Prezes UTK przedstawia swoje stanowisko odnośnie przedmiotowej kwestii.

Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych, przewiduje zwolnienia podatkowe (o charakterze przedmiotowym) dla infrastruktury kolejowej. W myśl art. 7 ust 1 pkt 1 tej ustawy „Zwalnia się od podatku od nieruchomości:

1) budowle wchodzące w skład infrastruktury kolejowej w rozumieniu przepisów o transporcie kolejowym oraz zajęte pod nie grunty, jeżeli:

a) zarządca infrastruktury jest obowiązany do jej udostępniania

licencjonowanym przewoźnikom kolejowym lub

b) są przeznaczone wyłącznie do przewozu osób, wykonywanego przez przewoźnika kolejowego który równocześnie zarządza tą infrastrukturą bez udostępniania jej innym przewoźnikom, lub

c) tworzą linie kolejowe o szerokości torów większej niż 1 435 mm;

Tak więc podatnicy tego podatku, tj. osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne będące właścicielem, posiadaczem samoistnym nieruchomości lub obiektów budowlanych, użytkownikiem wieczystym gruntów lub posiadaczem gruntów, budynków lub budowli, wchodzących w skład infrastruktury kolejowej w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o transporcie kolejowym, nie płacą podatku od nieruchomości od tej infrastruktury oraz zajętych pod nią gruntów w przypadku zaistnienia jednej z wyżej wymienionych przesłanek.

Pierwsza przesłanka, o której mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. a) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, zostaje spełniona, w sytuacji gdy zarządca danej infrastruktury kolejowej faktycznie zarządza budowlami wchodzącymi w skład infrastruktury kolejowej oraz zajętymi pod nie gruntami, a wobec tego ciąży na nim obowiązek ich udostępniania licencjonowanym przewoźnikom kolejowym. Przy czym przepisy ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, jak i przepisy z zakresu kolejnictwa nie wskazują, że zarządca infrastruktury ma być jej właścicielem lub ma nią władać na podstawie innego tytułu prawnego. Nie ma zatem znaczenia, czy właścicielem infrastruktury, tj. budowli oraz zajętych pod nie gruntów, jest przewoźnik, zarządca, czy jakikolwiek inny podmiot. Istotą zwolnienia podatkowego w zakresie pierwszej przesłanki jest bowiem ustawowy obowiązek udostępniania infrastruktury kolejowej przez zarządcę. Może się więc zdarzyć, że zarządca infrastruktury będzie jej właścicielem, przy czym nie jest to wymóg konieczny. Zarządca infrastruktury może być także dzierżawcą bądź najemcą elementów infrastruktury kolejowej.

Zgodnie z art. 4 pkt 7 ustawy o transporcie kolejowym, zarządcą

infrastruktury, jest *podmiot wykonujący działalność polegającą na zarządzaniu infrastrukturą kolejową, na zasadach określonych w ustawie; funkcje zarządcy infrastruktury kolejowej lub jej części mogą wykonywać różne podmioty.*

Infrastrukturą kolejową są natomiast, zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o transporcie kolejowym, *„linie kolejowe oraz inne budowle, budynki i urządzenia wraz z zajęтыми pod nie gruntami, usytuowane na obszarze kolejowym, przeznaczone do zarządzania, obsługi przewozu osób i rzeczy, a także utrzymania niezbędnego w tym celu majątku zarządcy infrastruktury”*. Linia kolejowa została natomiast zdefiniowana w art. 4 pkt 2 ww. ustawy jako *„droga kolejowa mająca początek i koniec wraz z przyległym pasem gruntu, na którą składają się odcinki linii, a także budynki, budowle i urządzenia przeznaczone do prowadzenia ruchu kolejowego wraz z zajęтыми pod nie gruntami”*.

Na infrastrukturę kolejową składają się zatem linie kolejowe (wraz z budynkami, budowlami i urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia ruchu kolejowego wraz z zajęтыми pod nie gruntami) oraz inne budynki, budowle i urządzenia wraz z zajęтыми pod nie gruntami usytuowane na obszarze kolejowym, przeznaczone do zarządzania, obsługi przewozu osób i rzeczy, a także utrzymania niezbędnego w tym celu majątku zarządcy infrastruktury. Zatem same „budowle, budynki i urządzenia wraz z zajęтыми pod nie gruntami” - przy założeniu, że są „usytuowane na obszarze kolejowym oraz przeznaczone do zarządzania, obsługi przewozu osób i rzeczy, a także utrzymania niezbędnego w tym celu majątku zarządcy infrastruktury” - mogą stanowić część infrastruktury kolejowej. Do budowli takich należy zakwalifikować również kolejową infrastrukturę tzw. usługową, zapewniającą dostęp do urządzeń związanych z obsługą pociągów, określoną w części I ust 2 załącznika do ustawy o transporcie kolejowym, tj.:

- urządzeń zaopatrzenia w paliwo;
- stacji pasażerskich, ich budynków i innych urządzeń;
- terminali kolejowych;

- stacji rozrządowych;
- torów i urządzeń do formowania składów pociągów;
- torów postojowych;
- obrządzania i innych udogodnień technicznych.

Konkludując, infrastrukturę kolejową tworzą wskazane powyższej elementy, jednakże bez linii znajdujących się w warsztatach naprawczych taboru kolejowego, zajezdniach i lokomotywowniach, oraz bez prywatnych linii kolejowych miejscowych i prywatnych bocznic. Jednocześnie infrastruktura prywatna to taka, która służy wyłącznie do użytku właściciela tej infrastruktury w celu wykonywania jego własnych przewozów towarowych. O powyższym stanowi art. 2 ust. 3 lit. d) oraz zał. I Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/34/UE z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie utworzenia jednolitego europejskiego obszaru kolejowego (Dz.U.UE. L.2012.343.32) oraz art. 18 ust 2 pkt 2 i art. 36 pkt 2 ustawy o transporcie kolejowym).

Zarządzanie infrastrukturą kolejową, zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o transporcie kolejowym, polega natomiast na:

- 1) budowie i utrzymaniu infrastruktury kolejowej;
- 2) prowadzeniu ruchu pociągów na liniach kolejowych;
- 3) utrzymywaniu infrastruktury kolejowej w stanie zapewniającym bezpieczne prowadzenie ruchu kolejowego;
- 4) udostępnianiu tras pociągów dla przejazdu pociągów na liniach kolejowych i świadczeniu usług z tym związanych;
- 5) zarządzaniu nieruchomościami wchodzącymi w skład infrastruktury kolejowej.

Niemniej jednak, wypełnienie wszystkich powyższych czynności możliwe jest tylko w stosunku do podmiotów zarządzających całą infrastrukturą kolejową, gdyż większość obowiązków, o których mowa wyżej, mogą realizować jedynie zarządcy infrastruktury kolejowej, w skład której wchodzi linie kolejowe.

W przypadku podmiotów zarządzających częścią infrastruktury kolejowej nie jest możliwe wykonywanie wszystkich powyższych czynności, np. na infrastrukturze usługowej zapewniony może być jedynie dostęp do urządzeń i korzystanie z tej infrastruktury.

Obowiązek udostępniania infrastruktury kolejowej wynika przede wszystkim z art. 29 ust. 1a ustawy o transporcie kolejowym, zgodnie z którym: *przewoźnicy kolejowi są uprawnieni do minimalnego dostępu do infrastruktury kolejowej oraz dostępu na sieci kolejowej do urządzeń związanych z obsługą pociągów, a także do zapewnienia tej obsługi, określonych w części I załącznika do ustawy.* Wynika on także z art. 5 ust. 1 Dyrektywy 2001/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2001 r. w sprawie alokacji zdolności przepustowej infrastruktury kolejowej i pobierania opłat za użytkowanie infrastruktury kolejowej oraz przyznawanie świadectw bezpieczeństwa (Dz.U.UE.L.2001.75.21.), zgodnie z którym: *Przedsiębiorstwa kolejowe będą, na niedyskryminujących zasadach, uprawnione do minimalnego pakietu dostępu i dostępu do torów w celu obsługi urządzeń, opisanych w załączniku II. Podaż usług, określonych w załączniku II pkt 2, będzie zapewniona w niedyskryminujący sposób, a zamówienia składane przez przedsiębiorstwa kolejowe mogą być odrzucone tylko wówczas, gdy istnieją inne realne warianty zgodne z warunkami rynku.(...).*

Zauważyć jednak należy, że obowiązek udostępniania infrastruktury i użyte w art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. a) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych sformułowanie „zarządca infrastruktury jest obowiązany do jej udostępniania” było przedmiotem analizy Naczelnego Sądu Administracyjnego, który przedstawił znaczenie tego pojęcia. NSA stwierdził, że *„zarządca ma obowiązek jedynie pozostawania w gotowości do udostępniania budowli w każdym czasie licencjonowanym przewoźnikom kolejowym. Zwolnione od podatku są te budowle, których zarządca ma obowiązek ich udostępnienia, jeśli zwróci się o to właściwy podmiot.”* (tak: wyrok NSA z dnia 24 kwietnia 2012 r. sygn. II FSK 2014/10). W celu objęcia infrastruktury kolejowej zwolnieniem podatkowym, o którym mowa w art. 7

ust. 1 pkt 1 lit. a) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, nie ma wobec tego znaczenia okoliczność faktyczna i to czy rzeczywiście taka infrastruktura jest, czy nie jest udostępniana. Obowiązek udostępniania polega tu bowiem nie tyle na faktycznym udostępnianiu infrastruktury kolejowej, co na pozostawianiu w gotowości do jej udostępniania w każdym czasie licencjonowanym przewoźnikom kolejowym.

Druga kategoria zwolnienia zawartego w art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. b) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, uprawnia do zwolnienia od podatku od nieruchomości, budowle wchodzące w skład infrastruktury kolejowej oraz zajęte pod nie grunty, jeżeli są one przeznaczone wyłącznie do przewozu osób, wykonywanego przez przewoźnika kolejowego, który równocześnie zarządza tą infrastrukturą bez udostępnienia jej innym przewoźnikom. Mamy tu zatem do czynienia z wyjątkiem umożliwiającym łączenie funkcji zarządcy i przewoźnika kolejowego. W tym przypadku infrastruktura kolejowa jest w posiadaniu zarządcy, który jest jednocześnie i zarządcą i przewoźnikiem kolejowym oraz nie udostępnia on zarządzanej przez siebie infrastruktury innym przewoźnikom kolejowym i wykonuje na niej wyłącznie usługi polegające na przewozie osób.

Trzecie natomiast zwolnienie wynika z przepisu art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. c) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, i obejmuje budowle wchodzące w skład infrastruktury kolejowej oraz zajęte pod nie grunty jeżeli tworzą linie o szerokości torów większej niż 1 435 mm. Zwolnieniem tym objęta jest zatem cała infrastruktura szerokotorowa, bez względu na to, czy jest ona udostępniana licencjonowanym przewoźnikom kolejowym, czy też nie, a także jaki rodzaj przewozu jest na niej wykonywany.

Ponadto art. 7 ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych w pkt 1a) wprowadza zwolnienie podatkowe, które obejmuje *„grunty, budynki i budowle pozostałe po likwidacji linii kolejowych lub ich odcinków – do czasu przeniesienia ich własności lub prawa użytkowania wieczystego - nie dłużej jednak niż przez 3 lata od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym stała się ostateczna*

decyzja lub weszło w życie rozporządzenie, wyrażające zgodę na likwidację linii lub ich odcinków, wydane w trybie przewidzianym w przepisach o transporcie kolejowym – z wyjątkiem zajętych na działalność inną niż działalność, o której mowa w przepisach o transporcie kolejowym”.

Zgodnie z powyższym przepisem zwolnione od podatku od nieruchomości są grunty, budynki i budowle, pozostałe po likwidacji linii kolejowych lub jej odcinków, do czasu przeniesienia ich własności lub prawa użytkowania wieczystego. Należy jednak pamiętać, że zwolnienie to ma charakter okresowy. Oznacza to, że ww. infrastruktura kolejowa została zwolniona od podatku od nieruchomości na podstawie tego przepisu, maksymalnie do 3 lat, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym decyzja w tym przedmiocie stała się ostateczna bądź weszło w życie rozporządzenie, wyrażające zgodę na likwidację linii lub jej odcinków. Niemniej jednak, zwolnienie to nie może być stosowane, jeżeli budynki, budowle i grunty po zlikwidowanej linii są zajęte na działalność inną niż działalność, o której mowa w przepisach o transporcie kolejowym.

Odnosząc się natomiast do zwolnienia, określonego w art. 8 ustawy o transporcie kolejowym „*Grunty zajęte pod infrastrukturę kolejową są zwolnione od opłat z tytułu użytkowania wieczystego*”, należy wskazać, że zwolnienie dotyczy wszystkich gruntów, na których jest usytuowana infrastruktura kolejowa, w rozumieniu, cytowanych wyżej, przepisów z zakresu kolejnictwa.

Dokonana przez właściwy organ administracji publicznej interpretacja przepisów w toku postępowania administracyjnego może podlegać weryfikacji w ewentualnych postępowaniach sądowych.